

ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜ୍ୟ

ବନାମ

ବାବୁ ଗୋବିନ୍ଦ ଗାଭାଟେ ଇତ୍ୟାଦି

ନଭେମ୍ବର 1, 1995

[କେ. ରାମସ୍ବାମୀ ଏବଂ ବି. ଏନ୍. କିରପାଲ, ନ୍ୟାୟମୁର୍ତ୍ତିସ୍ବୟ]

ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଅଧିନିୟମ, 1894/ବମ୍ବେ ପ୍ରଜାସ୍ବତ୍ ଏବଂ କୃଷି ଜମି ଅଧିନିୟମ, 1948:

ଧାରା 4(1), 23/43- କ୍ଷତିପୂରଣ- ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣିତ ବିଶିଷ୍ଟ ପ୍ରଭାବ ଦ୍ବାରା ଏକ କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶିରୁ ଏକ ତୃତୀୟାଂଶ କାଟିଦେବା- ବୈଧତା- ନିର୍ଣ୍ଣୟ ହୋଇଛି- ଏହା କ୍ଷମତା ବର୍ହିଭୂତ ଅଟେ ଏବଂ ମାଲିକ ବଜାର ମୂଲ୍ୟ ଅନୁସାରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷତିପୂରଣ ପାଇବାକୁ ହକଦାର ଅଟନ୍ତି ।

ଏକ ବିଦ୍ୟୁତ ସବଷ୍ଟେସନ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ, ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ, ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କିଛି ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା । କ୍ଷତିପୂରଣ ବାବଦକୁ ଏକର ପିଛା 5,000/- ଟଙ୍କା ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା କିନ୍ତୁ ସରକାରଙ୍କ ସୁଧ ବାବଦକୁ ଏକ ତୃତୀୟାଂଶ କାଟି ଦିଆଯାଇଥିଲା । ଉତ୍ତରଦାତା, ଏକ ତୃତୀୟାଂଶ କ୍ଷତିପୂରଣ କାଟିବା ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କ କ୍ଷମତାକୁ ଆପତ୍ତି କରିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ଅପିଲିୟା ଅଦାଲତ ଏହାକୁ କାଏମ ରଖିଥିଲେ ।

ଆବେଦନରେ, ଉକ୍ତ ନ୍ୟାୟାଳୟ କ୍ଷତିପୂରଣକୁ ଏକର ପିଛା 6000/- ଟଙ୍କାକୁ ବୃଦ୍ଧି କରିଥିଲେ ଏବଂ କଟାଯାଇଥିବା ଏକ ତୃତୀୟାଂଶ ରାଶି, ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ ।

ଏହି ଆବେଦନରେ ଯୁକ୍ତି ଦର୍ଶାଯାଇଥିଲା ଯେ, ସରକାର ନିଜର 26 ଅପ୍ରେଲ 1972 ତାରିଖର ପରିପତ୍ରରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ ଯେ, ଜମିରେ ସରକାରଙ୍କର ଥିବା ସ୍ବାର୍ଥ ବାବଦକୁ ଜମିର ବଜାର ମୂଲ୍ୟରୁ ଏକ-ତୃତୀୟାଂଶ କାଟି ଦିଆଯିବ ଏବଂ ଏଥିରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରିବାର କୌଣସି ଯଥାର୍ଥତା ନଥିଲା; ଏବଂ ବମ୍ବେ ପ୍ରଜାସ୍ବତ୍ ଏବଂ ତାହା ଜମି ଅଧିନିୟମ, 1948 ର ଧାରା 43, ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କୁ ମଞ୍ଜୁରୀ ପ୍ରଦାନ କରିବା ଏବଂ ସର୍ତ୍ତ ମୁତାବକ ମୂଲ୍ୟ ଧାର୍ଯ୍ୟକରି ଜମି ହସ୍ତାନ୍ତର କରିବାକୁ କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ, ଯେତେବେଳେ କି କୌଣସି ଜନହିତକର କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥାଏ, ସେତେବେଳେ କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶି ସ୍ଥିର କରିବାର କ୍ଷମତା ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ପାଖରେ ଥାଏ ।

ଏହି ଆବେଦନ ଏବଂ ଏଥିସହିତ ଥିବା ସଂଲଗ୍ନ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରି, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ

ନିର୍ଣ୍ଣୟ ନେଇଛନ୍ତି ଯେ: ବମ୍ବେ ପ୍ରଜାସ୍ବତ୍ ଏବଂ କୃଷି ଜମି ଅଧିନିୟମ, 1948 ର ଧାରା 43 ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ରଣୟନ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଯେଉଁ ପ୍ରଜା ଜମି କ୍ରୟ କରି ସେଥିର ମାଲିକ ହୋଇଛନ୍ତି, ତାଙ୍କର ଅଧିକାର, ମାଲିକାନା ସ୍ବତ୍ତ୍ବ ଏବଂ ସ୍ବାର୍ଥର ସୁରକ୍ଷା କରିବା ଏହା ସହିତ ଏହା ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଯେ, ଜମିର ପ୍ରକୃତ ଚାଷୀ ଭାବରେ ସେ ଯେପରି ନିଜର ମାଲିକାନା, ଦଖଲ ଅଧିକାର ଏବଂ ଜମିର ଉପଭୋଗରୁ ବଞ୍ଚିତ ନ ହୁଅନ୍ତି, ଯାହାଦ୍ବାରା ପ୍ରଜାସ୍ବତ୍ ଆଇନର ପ୍ରକୃତ ଲକ୍ଷ୍ୟକୁ ସଦାସର୍ବଦା ବଜାୟ ରଖାଯାଇପାରିବ । ଏହି ଯୋଜନା ଅନୁଯାୟୀ, ଜମି ହସ୍ତାନ୍ତର କରିବା ପାଇଁ ପୂର୍ବରୁ ଅନୁମତି ନେବା ଏକ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ସର୍ତ୍ତ ଅଟେ, କେବଳ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ଅନୁମତି ଦରକାର ନାହିଁ, ଯେତେବେଳେ ଜମିକୁ

କୌଣସି ସମବାୟ ବ୍ୟାଙ୍କ କିମ୍ବା ଉପ-ଧାରା (1AA) ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା କୌଣସି ରଣ ପ୍ରଦାନକାରୀ ସଂସ୍ଥା ପାଖରେ ବନ୍ଧକ ରଖାଯାଇଥିବା ଏବଂ ଏହାର ସ୍ୱତ୍ୱାକରଣରେ ଏଭଳି ସଂସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ପରିସରକୁ ଆହୁରି ବଢ଼ାଯାଇଛି, ଯାହାଦ୍ୱାରା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ତାଙ୍କ ଜମିର ଉନ୍ନତି ଓ ଭଲ ଭାବରେ ତାଙ୍କ କରିବା ପାଇଁ ଏବଂ ଆର୍ଥିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ନିଜକୁ ସଶକ୍ତୀକରଣ କରିବା ପାଇଁ ସହଜରେ ରଣ ପାଇପାରିବେ । ଏଥିରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ବିଚାର୍ଯ୍ୟ ବିଷୟ ମଧ୍ୟରୁ ଅନ୍ୟତମ ଥିଲା ତାଙ୍କୁ ଶୋଷଣ, ଦରିଦ୍ରତା କିମ୍ବା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ପରିସ୍ଥିତିରୁ ରକ୍ଷା କରିବା, ଯେଉଁଥିପାଇଁ ସେ କୌଣସି ଜାଲ୍, ପ୍ରତାରଣାପୂର୍ଣ୍ଣ କାରବାର କିମ୍ବା ଅତି କମ୍ ମୂଲ୍ୟରେ ନିଜ ଜମିକୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଥାଏ । ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 23 (1) ଅନୁଯାୟୀ ଯେତେବେଳେ ସରକାର ନିଜର ସର୍ବୋଚ୍ଚ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରି ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ଜମି ମାଲିକଙ୍କୁ ଦିଆଯିବାକୁ ଥିବା କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶିରୁ କୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ କୌଣସି ଟଙ୍କା କାଟିବାକୁ ସରକାରଙ୍କୁ କୌଣସି କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିନଥାଏ ।

2. ଧାରା 43 ଅନୁଯାୟୀ ମଞ୍ଜୁରି ଆବଶ୍ୟକତା କେବଳ ସେତେବେଳେ ହୋଇଥାଏ ଯେତେବେଳେ ଧାରା 43 (1) ଅନୁଯାୟୀ ମାଲିକ ଏବଂ ଜଣେ ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ କ୍ରେତା କିମ୍ବା ଜଣେ ପକ୍ଷାଧାରୀ କିମ୍ବା ଜଣେ ବନ୍ଧକ ଗ୍ରହୀତା ଆଦିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ହିସାବିକ ବୈଧ ଚୁକ୍ତିନାମା ହୋଇଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ରାଜ୍ୟ ନିଜର ବିଶିଷ୍ଟ ପ୍ରଭାବ ପ୍ରୟୋଗ କରି ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଭାବେ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ଧାରା 43 ଅଧୀନରେ ମଞ୍ଜୁରି ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠେ ନାହିଁ । ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 23 (2), ମାଲିକଙ୍କ ଅନିଚ୍ଛାକୁ ଭରଣା କରିଥାଏ । ଯେତେବେଳେ ଜିଲ୍ଲାପାଳ ଧାରା 43 (1) ଅନୁଯାୟୀ ମଞ୍ଜୁରୀ ପ୍ରଦାନ କରିବାର କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ସେ ଜଣେ ବୈଧାନିକ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଭାବରେ ପୂର୍ବତନ ପ୍ରଜା ଯିଏ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ମାଲିକ ହୋଇଛନ୍ତି, ତାଙ୍କର ଅଧିକାର, ମାଲିକାନା ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ ଓ ସ୍ୱାର୍ଥର ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ଏହା କରିଥାନ୍ତି; ଯାହାଦ୍ୱାରା ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ ହୋଇପାରିବ ଯେ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଜଣକ ମାଲିକ ହୋଇ ରହିବେ ଏବଂ ଉକ୍ତ ଜମିକୁ ନିଜ ଦଖଲରେ ରଖି ତାହାର ଉପଭୋଗ ଜାରି ରଖିବେ । କିନ୍ତୁ ମଞ୍ଜୁରୀ ପ୍ରଦାନ କରିବାର ସେହି ସର୍ତ୍ତ ସରକାରଙ୍କୁ କୌଣସି ଅଧିକାର ଦିଏ ନାହିଁ ଯେ, ସରକାର ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ନିଜର ସର୍ବୋଚ୍ଚ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରି 1/3 ଭାଗ କାଟିଦେବେ । ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 23 (1) ଅନୁଯାୟୀ, ଧାରା 4 (1) ଅନୁଯାୟୀ ଅଧିସୂଚନା ପ୍ରକାଶ ପାଇବା ତାରିଖ ସୁଦ୍ଧା ପ୍ରଚଳିତ ବଜାର ମୂଲ୍ୟର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷତିପୂରଣ ପାଇବାକୁ ମାଲିକ ହକଦାର ଅଟନ୍ତି । ତେଣୁ, ଯେଉଁ ପରିପତ୍ର ଉପରେ ଭରସା କରାଯାଇଛି, ତାହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବେ ଧାରା 43 ର କ୍ଷମତା କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି କ୍ଷମତାର ବାହାରେ ଅଟେ ।

ଦେଖାନୀ ଆବେଦନ କ୍ଷେତ୍ରାଧିକାର: ଦେଖାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା 3009/1983 ଇତ୍ୟାଦି ।

10.9.76 ତାରିଖରେ, ବମ୍ବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଏଫ୍. ଏ. ସଂଖ୍ୟା 574/1970 ରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ଏହି ଆବେଦନ ଆସିଛି ।

ଏସ୍. ଏମ୍. ଯାଦବ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ପାଇଁ ।

ଡି. ଏମ୍. ନାରଗୋଲକର ଉତ୍ତରବାତୀମାନଙ୍କ ପାଇଁ ।

ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଆଦେଶ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା:

ସି. ଏ. ସଂଖ୍ୟା/3009/1983

ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଅତି ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଅଟେ । ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜ୍ୟ ବିଦ୍ୟୁତ ବୋର୍ଡ ପାଇଁ ଏକ ବିଦ୍ୟୁତ ସବ୍-ଷ୍ଟେସନ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ଭଳି ଏକ ସାର୍ବଜନୀନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ, ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଅଧିନିୟମ, 1894 ର ଧାରା 4 (1) ଅଧୀନରେ (ସଂକ୍ଷେପରେ 'ଅଧିନିୟମ') ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ଅଧିସୂଚନା, ଯାହାକି ଏପ୍ରିଲ 19, 1966 ରେ ରାଜ୍ୟ ରାଜପତ୍ରରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା । ଭୂ-ଅର୍ଜନ ଅଧିକାରୀ ତାଙ୍କ ଅଧିନିର୍ଣ୍ଣରେ, ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜ୍ୟର ଥାନେ ଜିଲ୍ଲାର ଆଇରାଞ୍ଜାଲି ଗ୍ରାମର ସର୍ବେ ସଂଖ୍ୟା 124-A ରେ ଥିବା 7 ଏକର 9 ଗୁଣ୍ଠ ଜମିକୁ ଏକର ପିଛା 5,000/- ଟଙ୍କାର କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶି ସ୍ଥିର କରିଥିଲେ କିନ୍ତୁ ସରକାରଙ୍କ ସ୍ୱାର୍ଥ ପାଇଁ ଏଥିରୁ ଏକ ଡିଡ଼ାୟାଣ୍ଟ କାଟିଥିଲେ । ଉତ୍ତରଦାତା ଏକ ଡିଡ଼ାୟାଣ୍ଟ କ୍ଷତିପୂରଣ କାଟିବା ପାଇଁ ସରକାରଙ୍କ କ୍ଷମତାକୁ ଆପଣ କରିଥିଲେ । ଅପିଲିୟ ନ୍ୟାୟାଳୟ ମଧ୍ୟ ଏହାକୁ କାଏମ ରଖିଛନ୍ତି । ଆବେଦନରେ, 10.9.1976 ତାରିଖରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଏଫ୍. ଏ ସଂଖ୍ୟା 574/70 ରେ ତାଙ୍କ ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା କ୍ଷତିପୂରଣକୁ ଏକର ପିଛା 6,000/- ଟଙ୍କା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବୃଦ୍ଧି କରି, କଟାଯାଇଥିବା ଏକ ଡିଡ଼ାୟାଣ୍ଟ ରାଶିକୁ ଉତ୍ତରଦାତାଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । ତେଣୁ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଅନୁମତି ଦ୍ୱାରା ଏହି ଆବେଦନକୁ ଆଗତ କରାଯାଇଛି ।

ରାଜ୍ୟ ତରଫରୁ ହାଜର ହୋଇଥିବା ବିଦ୍ୱାନ ଓକିଲ ଯୁକ୍ତି ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ ରାଜସ୍ୱ ଏବଂ ଜଙ୍ଗଲ ବିଭାଗ ଦ୍ୱାରା ଜାରି କରାଯାଇଥିବା ଏପ୍ରିଲ 26, 1972 ତାରିଖର ପରିପତ୍ର ସଂଖ୍ୟା LON-4767-H, ରେ ସରକାରଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଥିବା ଏପରି ଜମିର ବଜାର ମୂଲ୍ୟର ଏକ ଡିଡ଼ାୟାଣ୍ଟ କାଟିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଥିଲା ତେଣୁ, ଏହି ଆଦେଶରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ନ୍ୟାୟସଙ୍ଗତ ନଥିଲା । ସେ ଏହା ମଧ୍ୟ ଯୁକ୍ତି କରିଥିଲେ ଯେ ବମ୍ବେ ପ୍ରଜା ସଭା ଏବଂ କୃଷି ଜମି ଅଧିନିୟମ, 1948 ର ଧାରା 43 (ସଂକ୍ଷେପରେ, 'ପ୍ରଜାସଭା'), ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କୁ ମଞ୍ଜୁରି ପ୍ରଦାନ କରିବାର କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିଥାଏ । ଯେତେବେଳେ କୌଣସି ସାର୍ବଜନୀନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥାଏ, ସେତେବେଳେ କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶି ସ୍ଥିର କରିବା କ୍ଷମତା ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ପାଖରେ ଥାଏ ଏବଂ ଏହା ଅଧୀନରେ ଭୂମି ହସ୍ତାନ୍ତର କରିବା ସର୍ତ୍ତ ସ୍ୱରୂପ ମୂଲ୍ୟ ସ୍ଥିର କରିବାକୁ ମଧ୍ୟ ସେ କ୍ଷମତାପ୍ରାପ୍ତ ଅଟନ୍ତି । ସରକାରଙ୍କ ଆଭିମୁଖ୍ୟକୁ ଆମେ ସମର୍ଥନ କରିବାରେ ସମ୍ମତ ଅଟୁ । ପ୍ରଜାସଭା ଅଧିନିୟମର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉଛି "ମୃତ୍ତିକା ଚାଷୀଙ୍କ ଅଧିକାର" ର ସୁରକ୍ଷା କରିବା, ଯଥା, ପ୍ରଜା କିମ୍ବା ଯିଏ ପରେ ମାଲିକ ହୋଇଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଆର୍ଥିକ ନ୍ୟାୟର ଅଂଶ ଭାବରେ ଜମିର ଦଖଲ ଏବଂ ଉପଭୋଗରେ ରହିବା ପାଇଁ ସମ୍ଭାବନାର ପ୍ରସ୍ତାବନା ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦେଶାତ୍ମକ ନୀତିରେ ସୁରକ୍ଷିତ କରାଯାଇଛି । ପ୍ରଜାସଭା ଅଧିନିୟମ ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରଜାଙ୍କୁ ପୂର୍ବ ମାଲିକଙ୍କ ଠାରୁ ଜମି କିଣିବାର ଅଧିକାର ଉଚ୍ଚ ଅଧିନିୟମର ବିଭିନ୍ନ ଧାରାରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି । ଧାରା 43 (1) ଏବଂ 43 (1A) ଏହିପରି ବ୍ୟବସ୍ଥା ପ୍ରଦାନ କରେ:

"43 (1) ଧାରା 17 (B), 32, 32F, 32-1, 32-0, 32U, 43-ID କିମ୍ବା 88E ଅନୁଯାୟୀ ଜଣେ ପ୍ରଜା କିଣିଥିବା କୌଣସି ଜମି ବା ଏହାର ଅଧିକାର, କିମ୍ବା ଧାରା 32P କିମ୍ବା 64 ଅନୁଯାୟୀ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ବିକ୍ରି କରାଯାଇଥିବା ଜମିକୁ ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ପୂର୍ବ ଅନୁମତି ବିନା ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ସାଧାରଣ କିମ୍ବା ବିଶେଷ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଅର୍ଥ ପୈଠ ନକରି; ବିକ୍ରି, ଦାନ, ବଦଳ, ବନ୍ଧକ, ଦଖଲ ମିଆଦି ଅନୁମତି ପତ୍ର କିମ୍ବା ହସ୍ତାନ୍ତର କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ କିମ୍ବା ଏଥିପାଇଁ କୌଣସି ଚୁକ୍ତିପତ୍ର କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ; ଏବଂ ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ପୂର୍ବ ଅନୁମତି ବିନା ଏଭଳି ଜମିର ବନ୍ଧନ ମଧ୍ୟ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

(1A) ଉପଧାରା (1) ଅନୁଯାୟୀ, ଏପରି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଜିଲ୍ଲାପାଳଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ମଞ୍ଜୁରି ପ୍ରଦାନ କରାଯିବ ଏବଂ ରାଜ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଅନୁଯାୟୀ ।"

ଏହି ମାମଲାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ପାଇଁ ଅନ୍ୟ ଉପ-ଧାରା ଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ନୁହେଁ । ତେଣୁ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ବାଦ ଦିଆଯାଇଛି ।

ତାହାର ଏକ ପଠନ ସ୍ପଷ୍ଟ କରେ ଯେ ଧାରା 43 ଏହି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପ୍ରଣୟନ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ଯେଉଁ ପ୍ରଜା ଜମି କ୍ରୟ କରି ସେଥିର ମାଲିକ ହୋଇଛନ୍ତି, ତାଙ୍କର ଅଧିକାର, ମାଲିକାନା ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ ଏବଂ ସ୍ୱାର୍ଥର ସୁରକ୍ଷା କରିବା ଏହା ସହିତ ଏହା ନିଶ୍ଚିତ କରିବା ଯେ, ଜମିର ପ୍ରକୃତ ଚାଷୀ ଭାବରେ ସେ ଯେପରି ନିଜର ମାଲିକାନା, ଦଖଲ ଅଧିକାର ଏବଂ ଜମିର ଉପଭୋଗରୁ ବଞ୍ଚିତ ନ ହୁଅନ୍ତି, ଯାହାଦ୍ୱାରା ପ୍ରଜାସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ ଆଇନର ପ୍ରକୃତ ଲକ୍ଷ୍ୟକୁ ସଦାସର୍ବଦା ବଜାୟ ରଖାଯାଇପାରିବ । ଏହି ଯୋଜନା ଅନୁଯାୟୀ, ଜମି ହସ୍ତାନ୍ତର କରିବା ପାଇଁ ପୂର୍ବରୁ ଅନୁମତି ନେବା ଏକ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ସର୍ତ୍ତ ଅଟେ, କେବଳ ସେହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ଅନୁମତି ଦରକାର ନାହିଁ, ଯେତେବେଳେ ଜମିକୁ କୌଣସି ସମ୍ପର୍କ ବ୍ୟାଙ୍କ କିମ୍ବା ଉପ-ଧାରା (1AA) ରେ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା କୌଣସି ରଣ ପ୍ରଦାନକାରୀ ସଂସ୍ଥା ପାଖରେ ବନ୍ଧକ ରଖାଯାଇଥିବା ଏବଂ ଏହାର ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱାକରଣରେ ଏଭଳି ସଂସ୍ଥାଗୁଡ଼ିକର ପରିସରକୁ ଆହୁରି ବଢ଼ାଯାଇଛି, ଯାହାଦ୍ୱାରା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଚାଷ ଜମିର ଉନ୍ନତି ଓ ଭଲ ଭାବରେ ଚାଷ କରିବା ପାଇଁ ଏବଂ ଆର୍ଥିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ନିଜକୁ ସଶକ୍ତୀକରଣ କରିବା ପାଇଁ ସହଜରେ ରଣ ପାଇପାରିବେ । ଏଥିରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିବା ବିଚାର୍ଯ୍ୟ ବିଷୟ ମଧ୍ୟରୁ ଅନ୍ୟତମ ଥିଲା ଚାଷୀକୁ ଶୋଷଣ, ଦରିଦ୍ରତା କିମ୍ବା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ପରିସ୍ଥିତିରୁ ରକ୍ଷା କରିବା, ଯେଉଁଥିପାଇଁ ସେ କୌଣସି ଜାଲ, ପ୍ରତାରଣାପୂର୍ଣ୍ଣ କାରବାର କିମ୍ବା ଅତି କମ୍ ମୂଲ୍ୟରେ ନିଜ ଜମିକୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଥାଏ । ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 23 (1) ଅନୁଯାୟୀ ଯେତେବେଳେ ସରକାର ନିଜର ବିଶିଷ୍ଟ ପ୍ରଭାବ ପ୍ରୟୋଗ କରି ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ଜମି ମାଲିକଙ୍କୁ ଦିଆଯିବାକୁ ଥିବା କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶିରୁ କୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ କୌଣସି ଟଙ୍କା କାଟିବାକୁ ସରକାରଙ୍କୁ କୌଣସି କ୍ଷମତା ପ୍ରଦାନ କରିନଥାଏ ।

ଧାରା 43 ଅନୁଯାୟୀ ମଞ୍ଜୁରିର ଆବଶ୍ୟକତା କେବଳ ସେତେବେଳେ ହୋଇଥାଏ ଯେତେବେଳେ ଧାରା 43 (1) ଅନୁଯାୟୀ ମାଲିକ ଏବଂ ଜଣେ ତୃତୀୟ ପକ୍ଷ କ୍ରେତା କିମ୍ବା ଜଣେ ପକ୍ଷାଧାରୀ କିମ୍ବା ଜଣେ ବନ୍ଧକ ଗ୍ରହୀତା ଆଦିଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ହିସାବିକ ବୈଧ ଚୁକ୍ତିନାମା ହୋଇଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ରାଜ୍ୟ ନିଜର ବିଶିଷ୍ଟ ପ୍ରଭାବ ପ୍ରୟୋଗ କରି ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଭାବେ ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ କରନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ଧାରା 43 ଅଧୀନରେ ମଞ୍ଜୁରିର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠେ ନାହିଁ । ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 23 (2), ମାଲିକଙ୍କ ଅନିଚ୍ଛାକୁ ଭରଣା କରିଥାଏ । ତେଣୁ, ଏଠାରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁଛି ଯେ, ସରକାର ଉପରୋକ୍ତ ଅଧିସୂଚନା ଅନୁଯାୟୀ ଏହି ଅଧିନିୟମର ଧାରା 23 (1) ଅଧୀନରେ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ହୋଇଥିବା କ୍ଷତିପୂରଣ ରାଶିରୁ ଏକ-ତୃତୀୟାଂଶ କାଟିବା ପାଇଁ ହକଦାର କି ନୁହଁନ୍ତି । ଆମେ ସେହି ଅଧିସୂଚନାକୁ ଦେଖି ଏବଂ ଉକ୍ତ ଅଧିସୂଚନାର ବୈଧତାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଆମେ ଅସମର୍ଥ । ଯେତେବେଳେ ଜିଲ୍ଲାପାଳ ଧାରା 43 (1) ଅନୁଯାୟୀ ମଞ୍ଜୁରୀ ପ୍ରଦାନ କରିବାର କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ସେ ଜଣେ ବୈଧାନିକ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ଭାବରେ ପୂର୍ବତନ ପ୍ରଜା ଯିଏ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ମାଲିକ ହୋଇଛନ୍ତି, ତାଙ୍କର ଅଧିକାର, ମାଲିକାନା ସ୍ୱତ୍ତ୍ୱ ଓ ସ୍ୱାର୍ଥର ସୁରକ୍ଷା ପାଇଁ ଏହା କରିଥାନ୍ତି; ଯାହାଦ୍ୱାରା ଏହା ସୁନିଶ୍ଚିତ ହୋଇପାରିବ ଯେ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତି ଜଣକ ମାଲିକ ହୋଇ ରହିବେ ଏବଂ ଉକ୍ତ ଜମିକୁ ନିଜ ଦଖଲରେ ରଖି ତାହାର ଉପଭୋଗ ଜାରି ରଖିବେ । କିନ୍ତୁ ମଞ୍ଜୁରୀ ପ୍ରଦାନ କରିବାର ସେହି ସର୍ତ୍ତ ସରକାରଙ୍କୁ କୌଣସି ଅଧିକାର ଦିଏ ନାହିଁ ଯେ, ସରକାର ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ନିଜର ସର୍ବୋଚ୍ଚ କ୍ଷମତା ପ୍ରୟୋଗ କରି 1/3 ଭାଗ କାଟିଦେବେ । ଜମି ଅଧିଗ୍ରହଣ ଅଧିନିୟମର ଧାରା 23 (1) ଅନୁଯାୟୀ, ଧାରା 4 (1) ଅନୁଯାୟୀ ଅଧିସୂଚନା ପ୍ରକାଶ ପାଇବା ତାରିଖ ସୁଦ୍ଧା ପ୍ରଚଳିତ ବଜାର ମୂଲ୍ୟର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କ୍ଷତିପୂରଣ ପାଇବାକୁ ମାଲିକ ହକଦାର ଅଟନ୍ତି । ତେଣୁ, ଯେଉଁ

ପରିପତ୍ର ଉପରେ ଭରସା କରାଯାଇଛି, ତାହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବେ ଧାରା 43 ର କ୍ଷମତା କିମ୍ବା ଅନ୍ୟ କୌଣସି କ୍ଷମତାର ବାହାରେ ଅଟେ ।

ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରାଗଲା ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଆଦେଶକୁ ବଳବତ୍ତର ରଖାଗଲା ।
ଯେହେତୁ ଉତ୍ତରଦାତା ହାଜର ହେଇନାହାନ୍ତି, ଖର୍ଚ୍ଚ ବାବଦରେ କୌଣସି ଆଦେଶ ନାହିଁ ।

ସି. ଏ. ସଂଖ୍ୟା/10421/95 @ ଏସଏଲପି (ସି) ସଂଖ୍ୟା/3746/79

ଅନୁମତି ମଞ୍ଜୁର କରାଗଲା । ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରାଗଲା । ଖର୍ଚ୍ଚ ବାବଦରେ କୌଣସି ଆଦେଶ ନାହିଁ ।

ଜି. ଏନ୍.

ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରାଗଲା ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟାବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଭାଷାନ୍ତର:

ଶ୍ରୀ ଜଗାଧାରୀ ସେଠୀ

ଉପବିଭାଗ ଅଧିକାରୀ (ଅନୁବାଦ), ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ ।